

ATLANTIDA tajemství pod

BÁJNÁ ATLANTIDA

Mýtus o Atlantidě vypráví o bájném ostrovním státu, který podle starověkých filosofů (především Platóna) opanoval téměř celou oblast Středomoří, ale nakonec byl zničen obrovskou přírodní katastrofou, kterou na něj seslali samotní bohové.

I když podle legendy dosáhla tato říše svého vrcholu asi před 11 000 lety, v literatuře se příběh o ní objevil mnohem později. Prvním, kdo se o tomto ostrovním státě zmínil, byl řecký filosof Platón (427–347 př. Kr.) popisující Atlantidu v dialogu Timaios a Kritias. Platón bájnou zemi umístil do oblasti za Heraklový sloupy Gibraltaru. Podle něj byla Atlantida mocným a rozpínavým státem, který byl ovšem nakonec poražen starověkými Athénami a posléze zničen přírodní katastrofou. Kde ovšem řecký filosof čerpal námět ke svému příběhu? Jde o historický fakt nebo pouze o smyšlenku podporující filosofické teze autora?

Inspirací mohla Platónovi být ve své době velmi rozvinutá minojská kultura na ostrově Kréta. Navíc tuto civilizaci částečně opravdu poničila přírodní pohroma. Roku 1470 př. Kr. se totiž probudil vulkán na ostrově Théra (Santorinu). Obrovská erupce,

Platón, dialog Kritias: „...králové ostrova Atlantského, který, jak jsme pravili, kdysi se tam rozkládal a byl větší než Libye a Asie, avšak ponořiv se při zemětřesení, působí nyní svým neproniknutelným bahnem překážku v plavbě těm, kteří vyplouvají odtud na širé moře.“

po které zbyla kaldera dvakrát větší než kráter indonéské sopky Krakatau, vyvolala vlnu tsunami (na pobřeží měla výšku cca 40 m a v okruhu 120 km kolem vulkánu trvala naprostá tma 80 hodin), kterou znamenaly všechny civilizace na pobřeží Středozemního moře a která poničila i minojskou Krétu. Dříve se sice věřilo, že právě tato událost stála za zánikem krétské kultury, archeologické nálezy však potvrdily, že minojská kultura se z katastrofy vzpamatovala a vzkvétala nejméně dalších 200 let. I přesto však mohla tato událost sloužit jako námět pro vznik mýtu o Atlantidě.

hladinou snů

Je pravděpodobné, že Platón při vyprávění záměrně smísl historická fakta, mýty a vlastní fantazii, aby tak podpořil své filosofické myšlenky – především názory na uspořádání státu. V příběhu Atlantidy je totiž tato velmoc poražena mnohem slabšími Athénami, jejichž státní uspořádání přesně odpovídá Platónovým představám. V původním podání jsou tedy dokonalým státem Athény a nikoliv Atlantida, jak si příběh upravili pozdější autoři.

Další možností je, že Atlantida byla skutečně zatopena postupným stoupáním hladiny oceánu – cca 2 m za století, které nastalo asi před 11 tisíci lety po skončení doby ledové, časově by to souhlasilo se zánikem říše popsané Platónem. V antice rok

netrval 365 dní, ale čas se měřil na tzv. lunární velké roky, jeden takový rok = 100 měsíčních úplňků. Osm „našich“ solárních let tak odpovídá 99 letům lunárním, Platónových 9 000 let, kolik uplynulo od zkázy Atlantidy, by mohlo být oněch 1450–1350 let př. Kr., potom by ale i erupce na Théře a následná pohroma na Krétě mohly být inspirací pro zničení Atlantidy. „Nepatrný“ rozpor je však ve velikosti státu, který Platón popisuje jako Libyi a Asii dohromady (!!!), a ovšem také v zániku Atlantidy – v tomto případě postupné zaplavení se Platónovi nezdálo být asi dostatečně dramatickým koncem, okamžitá zkáza, ať už zemětřesení nebo výbuch sopky, je efektnější.

Přestože mýtus o bájně Atlantidě pravděpodobně vznikl jako směr historických faktů a fantazie jednoho autora, stal se inspirací pro

mnoho dalších spisovatelů i vědců. Mnozí z nich se v průběhu historie snažili hledat důkazy o její existenci a podávali fantastické podrobnosti o tomto ostrovním státě. A i když Kréta, pokud ji můžeme alespoň částečně ztotožnit z bájnou Atlantidou, nikdy nebojovala s Athénami ani nebyla zničena živelnou pohromou, nepřestává fascinovat představivost lidstva.

LITERATURA:

■ *Josef Dvořák:*
Země, lidé a katastrofy,
Praha, 1987

■ *Zdeněk Kuka:*
Atlantis ve světle moderní vědy,
Praha, 1978

■ *Jiří Svoboda:*
Jak to bylo s Atlantidou
– nový pohled na starou záhadu,
Praha, 1998

■ *PLATÓN–TIMAIOS,*
KRITIAS, nakladatelství
Oikoymenh, 2003

■ *Ivo Budil:*
časopis Vesmír, listopad 2001